Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Muistio 16.6.2015

Vireillä olevia sekä tulevia EU:n työelämää koskevia hankkeita

I. Euroopan parlamentin kanssa neuvoteltavana olevat hankkeet

1. Asetusehdotus liittyen EURES- verkostoon, työntekijöiden liikkuvuuteen sekä työmarkkinoiden syvempään integraatioon

Vastuuhenkilö: Laura Perheentupa /TYO

Eurooppalaisen työnvälitysverkosto EURESin uudistaminen tähtää työpaikkojen ja työnhakijoiden parempaan kohtaamiseen kaikkialla Euroopassa. EURES työnvälitys- ja rekrytointivälineellä pyritään kannustamaan EU:n sisäistä työvoiman liikkuvuutta ja ratkaisemaan työvoimapulaa sekä pullonkauloiksi muodostuneiden alojen työpaikkojen täyttämistä sekä ammattitaidon tarjonnan ja kysynnän kohtaamattomuutta.

EURES-verkoston palvelutarjonta voisi kattaa työvälityksen ohella myös rekrytointia valmistelevan toiminnan ja esim. työyhteisön ja johdon monikulttuurisuusvalmennusta uusien työntekijöiden integroimiseksi. Toimia voitaisiin rahoittaa Euroopan sosiaalirahastosta.

Suomi tukee eurooppalaisen työnvälitysverkoston vahvistamista ja työvoiman vapaan liikkuvuuden edistämistä. Työvoiman vapaa liikkuvuus on yksi EMUn sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamisen keino, jonka avulla korkean työttömyyden kriisimaiden työvoima voi löytää työtä toisista EU-maista. Neuvoston käsittelyssä jäsenvaltioiden ja kansallisten Eures-toimijoiden harkintavalta palvelujen tarjoamisessa on lisääntynyt komission ehdotukseen verrattuna.

Käsittelytilanne: TSTK- neuvosto saavutti 11.12.2014 yleisnäkemyksen asetuksesta. Neuvottelut neuvoston, EP:n ja komission kesken saattavat käynnistyä heinäkuussa. kun EP:n työllisyys- ja sosiaaliasioiden valiokunta saanee asian käsiteltyä kokouksessaan 23.6.

2. Neuvoston ja Euroopan parlamentin päätös pimeän työn vastaiseksi ohjelmaksi

Vastuuhenkilö: Jan Hjelt, TMO

Suomi tukee EU-tason sitoutumisen ja yhteistyön lisäämistä pimeän työn torjumiseksi. Päätöksen toimeenpano tukisi myös poikkihallinnollista yhteystyötä kansallisella tasolla.

Sujuva rajat ylittävä yhteistyö sekä nykyistä parempi yhteistyö myös jäsenvaltioiden sisällä eri sektoreiden viranomaisten kesken pimeän työn, työehtojen polkemisen sekä verojen ja

sosiaaliturvamaksujen kiertämisen torjumiseksi on tärkeää. Asialla on liittymiä myös lähetettyjä työntekijöitä koskevaan toimeenpanodirektiiviin, jota ollaan parhaillaan panemassa täytäntöön jäsenvaltioissa. Ongelmiin puuttuminen on tärkeää myös jäsenvaltioiden julkisen talouden ja sosiaaliturvajärjestelmien rahoituksen kestävyyden kannalta.

Käsittelytilanne: Asia käsitellään tavallisessa lainsäädäntömenettelyssä. Neuvosto pääsi asiasta 16.10.2014 neuvostossa yleisnäkemykseen. Neuvottelut EP:n kanssa ovat käynnissä.

3. Neuvoston päätös valtuuttaa jäsenvaltiot ratifioimaan ILOn pakkotyötä koskeva pöytäkirja

Vastuuhenkilö: Liisa Heinonen /TMO

Komission antoi 11.9.2014 ehdotukset jäsenvaltioiden valtuuttamisesta ratifioimaan pakkotyötä koskevan kansainvälisen työjärjestö, ILOn vuoden 1930 yleissopimuksen pöytäkirjan vuodelta 2014. Ehdotuksessa suositellaan, että jäsenvaltiot ratifioisivat kyseisen, ihmiskaupan torjuntaa koskevan pöytäkirjan vuoden 2016 loppuun mennessä. Asian käsittely on loppusuoralla. Päätösten muotoilut on saatu neuvoston käsittelyssä muutettua sellaiseen muotoon, jonka Suomikin on voinut hyväksyä. Suomi pyrkii ratifioimaan myös kyseisen pöytäkirjan.

Käsittelytilanne: Asiasta on päästy sopuun neuvoston käsittelyssä. Lopullinen hyväksyminen edellyttää vielä EP:n hyväksymistä.

II. Tulevia aloitteita

1. Työntekijöiden kuulemista ja heille tiedottamista koskevat direktiivit

Komissio valmistelee parhaillaan yhteistoimintadirektiivin (98/59/EY), joukkovähentämisdirektiivin (2001/23/EY) ja liikkeenluovutusdirektiivin (2002/14/EY) konsolidointia ja yksinkertaistamista koskevaa ehdotusta ottaen huomioon työmarkkinajärjestöjen lausunnot asiasta.

Komissio aloitti huhtikuussa 2015 EU:n perussopimuksen edellyttämän työmarkkinajärjestöjen kuulemisen asiasta. Se pyytää järjestöiltä näkemyksiä muun muassa tiedottamisen ja kuulemisen käsitteiden yhdenmukaistamisesta, julkissektorin henkilöstön saattamisesta soveltamisalan piiriin sekä sanamuotojen yleisestä yhtenäistämisestä ja selkeyttämisestä. Kuuleminen päättyy 30.6.2015.

Komission mukaan sen tavoitteena on vahvistaa direktiivien tehokkuutta ja yhdenmukaisuutta erityisesti määritelmien osalta. Komission näkemyksen mukaan tämä helpottaisi ja yksinkertaistaisi sekä auttaisi tehostamaan kaikkien toimijoiden oikeuksien ja velvollisuuksien noudattamista. Myös lainsäädännön parempi ymmärrettävyys voisi lisätä tietoisuutta ja velvoitteiden noudattamista. Ehdotus tarkastaisi myös direktiivien henkilöllistä soveltamisalaa erityisesti julkisen sektorin työntekijöiden osalta.

Käsittelytilanne: Komission aikomuksena on antaa ehdotuksensa vuoden 2015 lopulla.. Työmarkkinajärjestöjen kuuleminen asiassa päättyy 30.6.2015.

2. Työvoiman liikkuvuutta koskevat aloitteet

Komissio ilmoittaa antavansa lainsäädäntöehdotuksen tukeakseen työvoiman vapaata liikkuvuutta parantamalla sosiaaliturvan koordinaatiojärjestelmää ja vastustamalla mahdollista väärinkäyttöä ja petosta.

Komissio aikoo myös pohtia tiedonannosta tasapainoista lähestymistä, johon komission puheenjohtaja Juncker on viitannut. Toisaalta pyritään edistämään työvoiman vapaata liikkuvuutta erityisesti merkittävän työvoiman kohtaanto- ja saatavuusongelman tilanteissa. Toisaalta pyritään helpottamaan jäsenvaltioiden kykyä estää ja vastustaa sosiaalista polkumyyntiä, petoksia ja väärinkäytöksiä. sekä lähetettyjen työntekijöiden että sosiaalietuuksien osalta.

Keskustelussa on pohdittu mahdollista tarvetta avata lähetettyjä työntekijöitä koskeva direktiivi. Jäsenvaltiot ovat parhaillaan implementoimassa lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin toimeenpanoa tehostavaa direktiiviä (2014/67/EU) sekä nk. ICT-direktiiviä, jossa lähtökohtana on EU:n ulkopuolelta yritysten sisäisen siirron EU-maahan saaneiden osalta yhdenvertainen kohtelu palkkauksessa työntekomaan työntekijöiden kanssa. Tämä poikkeaa lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin lähtökohdasta, jossa palkkaus on sidottu lain tai yleissitovan työehtosopimuksen edellyttämään palkkatasoon.

Käsittelytilanne: Odotetaan komission aloitteita asiasta vuoden 2015 loppupuolella.

3. Työaikadirektiivin uudistaminen

Suomen osalta työaikadirektiiviin liittyy ongelmallisia kysymyksiä, kuten työpaikalla vietetyn ei-aktiivisen päivystysajan vaikutus enimmäisviikkotyöajan sekä lepoaikojen laskemiseen sekä tarpeeseen säilyttää riittävä joustavuus korvaavan lepoajan antamisajankohdan osalta voidaan.

Suomi haluaa edelleen, että asiaan etsitään lainsäädäntöratkaisua ongelmiin, jotka ovat syntyneet EU-tuomioistuimen tulkinnoista. Suomi on yksi niistä jäsenvaltioista, jotka eivät noudata EU-tuomioistuimen lääkärien päivystysaikoja koskevia ratkaisuja, joten Suomen lainsäädäntö ei vastaa EY-tuomioistuimen ratkaisukäytäntöä.

Käsittelytilanne: Euroopan tason työmarkkinaosapuolet eivät päässeet asiassa sopuun vuoden 2012 aikana käydyissä neuvotteluissa. Komissio harkitsee lainsäädäntöehdotuksen antamista asiasta vuonna 2016. Mahdollisesti ehdotus pyrkisi koko direktiivin modernisoimiseen ja yksinkertaistamiseen.

4. Kalastajien työoloja koskeva sääntely

Kansainvälinen työjärjestö ILO hyväksyi vuonna 2007 kalastajien työoloja koskevan sopimuksen nro 188, jota Suomi ei ole ratifioinut. Euroopan tason työmarkkinajärjestöt ovat tehneet asiaan liittyen sopimuksen ja pyytäneet komissiolta, että se ehdottaisi neuvostolle direktiiviä, jolla tämä työmarkkinajärjestöjen sopimus saatettaisiin jäsenvaltioita sitovaksi. Komissio harkitsee direktiiviehdotuksen antamista, mutta tekee parhaillaan arviota sen vaikutuksista jäsenvaltioissa. Sopimus sisältää myös STM:n alaan kuuluvia määräyksiä.

Työmarkkinajärjestöjen sopimus koskisi Suomessa ilmeisesti erittäin pientä määrää kalastajia, sillä sopimuksen kattamia vähintään 24 metriä pitkiä aluksia on ilmeisesti erittäin vähän. (Vuoden 2008 arvion mukaan 16 alusta).

5. Raskaussuojeludirektiivi

Komissio on ilmoittanut vetävänsä pois raskaussuojeludirektiivin äitiysvapaata koskevan muutosehdotuksen, ellei hankkeesta päästä sopuun Latvian puheenjohtajakauden aikana. Neuvosto ei ole onnistunut muodostamaan asiaan yleisnäkemystä.

Komission mukaan aloite korvattaisiin mahdollisesti modernimmalla ehdotuksella. Tarkempaa tietoa mahdollisen ehdotuksen sisällöstä ei ole. Mahdollisesti kyseessä olisi isyysvapaata koskeva ehdotus tai vanhempainvapaadirektiivin täydentämistä koskeva ehdotus.

Komission poisvedettävä ehdotus ei ollut Suomelle ongelmallinen. Sen sijaan eräät EP:n asiaa koskevat muutosehdotukset menivät Suomenkin kannalta liian pitkälle. Suomi voi hyväksyä jumiutuneen ehdotuksen poisvetämisen sekä suhtautuu avoimesti uuden ehdotuksen antamiseen.

6. Merityöntekijöiden sisällyttäminen eräiden työoikeudellisten direktiivien soveltamisalaan

Komissio antoi syksyllä 2013 ehdotukset eräiden direktiivien soveltamisalan laajentamisesta siten, että ne kattaisivat myös merenkulkijat. Nämä direktiivit koskevat palkkaturvaa, Euroopan laajuisia yritysneuvostoja, kansallisen tason kuulemista ja tiedottamista (yt-direktiivi), työntekijöihin joukkovähentämistä sekä työntekijöiden asemaa liikkeenluovutustilanteessa. Neuvosto pääsi asiasta yleisnäkemykseen 11.12.2014.

Käsittelytilanne: Neuvosto ja EP:n ovat päässeet sopuun asiasta kevään aikana, joten direktiivin lopullinen teksti hyväksyttänee pikapuoliin.